

STANISŁAW PIETRUSZYŃSKI
PILOCI BOMBOWCÓW
NA UCHODŹSTWIE

KAZIMIERZ BILECKI I LOSY POLAKÓW W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ
JEDNOSTKI BOMBOWE RAF. RYZYKOWNE ZADANIA I JEDNOSTKI DCU

Autor opisuje losy dzielnych pilotów bombowców z okresu II wojny światowej – Kazimierza „Dziunka” Bileckiego oraz Johna Edge Kerslake’a. Dziunek po ukończeniu Szkoły Orłąt w Dęblinie brał udział w ciężkich walkach kampanii wrześniowej 1939 r., podczas których został ranny. Po rekonwalescencji przedostał się w dramatycznych okolicznościach do Anglii, gdzie uczestniczył w walkach i szkoleniach nowych pilotów. Tam znalazł miłość życia oraz wielu przyjaciół i drugą ojczyznę. John Kerslake, przyjaciel Dziunka, został jego szwagrem. Autor pokazuje, jak często w tamtym okresie otrzymywana była bezinteresowna pomoc od zupełnie obcych ludzi.

Książka została również napisana dla młodszego pokolenia i osób z Anglii, aby przybliżyć im historię Polski. Zawiera informacje o zmieniających się granicach Rzeczypospolitej, życiu ludności pod zaborami, odrodzeniu państwa w 1918 r. oraz trudnej sytuacji narodu polskiego w czasie II wojny światowej. Wiedza ta pozwala lepiej zrozumieć losy rodziny Kazimierza Bileckiego.

PRZEJDŹ
do księgarni online:
www.sorus.pl

STANISŁAW PIETRUSZYŃSKI
PILOCI BOMBOWCÓW
NA UCHODŹSTWIE

KAZIMIERZ BILECKI I LOSY POLAKÓW W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ
JEDNOSTKI BOMBOWE RAF. RYZYKOWNE ZADANIA I JEDNOSTKI DCU

Redaktor prowadzący
Wojciech Nowakowski

Redakcja
Wojciech Nowakowski

Korekta
Vanessa Włodarczyk

Projekt okładki i łamanie
Maciej Kwiatkowski

Źródła zdjęć i map podano pod ilustracjami
oraz w spisie na końcu książki.
Materiały bez afiliacji pochodzą z archiwum rodzinnego autora

Copyright © by Stanisław Pietruszyński 2024
Copyright © by Sorus 2024

Wydanie I, Poznań 2024

ISBN 978-83-68095-46-3

Wydaj z nami swoją książkę!
www.sorus.pl/dlaautorow

Wydawnictwo Sorus
Księgarnia internetowa: www.sorus.pl

Przygotowanie, druk i dystrybucja
DM Sorus sp. z o.o.
ul. Bóźnicza 15/6, 61-751 Poznań
tel. +48 61 653 01 43
sorus@sorus.pl

Spis treści

Wstęp	7
Zmieniające się granice terytorium Polski	9
Rozbiory Polski w latach 1772–1795	10
I wojna światowa	11
Linia Curzona	11
Jak „polska” była Polska	13
Przemysł	13
Rodzina Bileckich w 1939 r. w Przemysłu	14
Szkoła Podchorążych Lotnictwa, Dęblin, 1936–39	16
Wrzesień 1939	19
Polska: nieatrakcyjny sojusznik?	19
Dziunek na wojnie – 1–8 września 1939	21
Nierówna konkurencja?	25
Okupacja i uchodźstwo	28
Koniec Polski	28
Niemiecka okupacja	28
Podział Przemysłu i rodziny Bileckich	29
Sowiecka okupacja	30
Podróż Dziunka od września 1939 do kwietnia 1940 r.	31
Bazyli i Teodor	33
Ostaszaków	33
Maria, Teresa, Tosia	35
Dziunek	36
Kontynuacja walki	37
Norwegia	37
Polacy we Francji	37
Różne drogi ewakuacji z Francji	40
Polacy w RAF-ie 1940–45	40
Dziunek dołącza do Air Force 3	40
Miło być tutaj?	42
Bitwa o Anglię, Dywizjon 303	44
Dywizjon 307 Exeter	45
Załogi bombowców – eskadry 300 i 301 i ich cele	46
Armia Andersa	48
Pakt Sikorski-Majski	48
Rekrutacja do armii	49
Problemy po drodze	51
Brygada Karpacka	53
Armia Andersa 1943: poszukiwanie roli	53
Nareszcie w akcji: Włochy	56

Dziunek we Włoszech	57
Problemy z morale	58
Wojna na Wschodzie	60
Ludowe Wojsko Polskie	60
Armia Berlinga	60
Do boju: Lenino, październik 1943 r.	62
Tymczasem – z powrotem w Polsce	63
Lojalny sowiecki sojusznik?	63
Rodzina Bileckich na Ukrainie Maria i Teresa	64
Dlaczego Czerkasy?	65
Europa Północno-Zachodnia	66
Normandia	66
Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie w liczbach	66
1 Samodzielna Brygada Spadochronowa	67
Ponownie w Polsce	69
Działalność ruchu oporu	69
Problemy Armii Krajowej	69
Powstanie warszawskie, sierpień–wrzesień 1944 r.	70
Armia Krajowa i V2	73
Szara rzeczywistość	74
Jałta i Poczdam Luty i lipiec 1945 r.	75
3 mocarstwa zgadzają się na Rząd Jedności Narodowej	75
Linia Curzona uzgodniona jako wschodnia granica	76
Polska powojenna	77
Polska idzie na Zachód	77
Losy Polaków w powojennej Wielkiej Brytanii	80
Nowe życie Dziunka	81
Literatura dotycząca losów Kazimierza Bileckiego	86
Jednostki Bombowe RAF-u. Ryzykowne zadania i jednostki DCU.	
Historia Johna Edge Kerslake’a w RAF-ie (1942–1948)	
Ryzykowne zadanie. Wyjątkowo jeżąca włosy na głowie misja DCU	89
Blidworth	90
Szkolenie dla załóg samolotów	92
37 Dywizjon	102
Epizod egipski	119
Niemcy	122
Topcliffe	134
Literatura dotycząca losów Johna Kerslake’a	138
Źródła ilustracji	140

Wstęp

Pomysł na tę książkę narodził się w głowie mojego krewnego z Wielkiej Brytanii – Davida Adamsa. Jego zainteresowanie historią Polski okresu II wojny światowej pojawiło się niedawno, a wszystko zaczęło się w Nottingham w 1971 r., gdy jego siostrzenica, Gwyneth, przedstawiła mu wujka Dziunka, czyli Kazimierza Bileckiego.

David zdawał sobie sprawę, że Dziunek urodził się w Polsce i przybył do Anglii w latach wojny, aby służyć w polskich i królewskich siłach powietrznych. Wtedy taka wiedza wystarczająco zaspokajała jego ciekawość, a wujek z pewnością nie miał ochoty opowiadać o swojej przeszłości. Był serdeczny, przyjazny i wyrozumiały, a jednocześnie miał doskonałe poczucie humoru. Trudno było wtedy przypuszczać, że jego przeszłość kryła odwagę, dramat i tragedię, o czym dowiedzieliśmy się później. Tak naprawdę zainteresowanie historią rodziny pojawiło się dopiero kilka lat po jego śmierci, zupełnie przypadkiem, w tym samym czasie, kiedy jego syn, a mój kuzyn Marek przekazał informacje zebrane w Przemyśle, rodzinnym mieście wujka. I właśnie wtedy zaczęliśmy gromadzić wiedzę o jego wojennych przeżyciach w oparciu o pozyskane materiały, wspomnienia przekazane Markowi, a także informacje zebrane przeze mnie. Bardzo dużo dowiedzieliśmy się o losach wujka Dziunka i jego rodziny, które miały ogromny wpływ na jego życie. Prawie wszystkie lata wojny przeżył, nie mając pojęcia o tym, co spotkało jego krewnych.

Cała ta wiedza jest fragmentaryczna, niekompletna i sens ma tylko wtedy, gdy zostanie osadzona w szerszym spojrzeniu na historię Polski od czasów rozbiorów w roku 1772, zmieniających się granic państwa polskiego, a szczególnie na losy jej obywateli w latach 1939–1945. Zbadanie i zrozumienie tego kontekstu ma także tę wielką zaletę, że dzięki poznaniu

przeżyć tak wielu Polaków można zastanawiać się, co najprawdopodobniej stałoby się z Dziunkiem i jego rodziną, gdyby nasza wiedza o tamtych czasach była pełna. Dlatego warto spróbować wypełnić liczne luki w tej rodzinnej historii.

Pragnę zaznaczyć, iż dokonano zaledwie kilku odniesień do Holokaustu – nie dlatego, że jest on pozbawiony znaczenia, ale dlatego, że nie miał bezpośredniego wpływu na rodzinę Bileckich i jest zbyt obszernym tematem, aby omawiać go i traktować jako drugoplanowy.

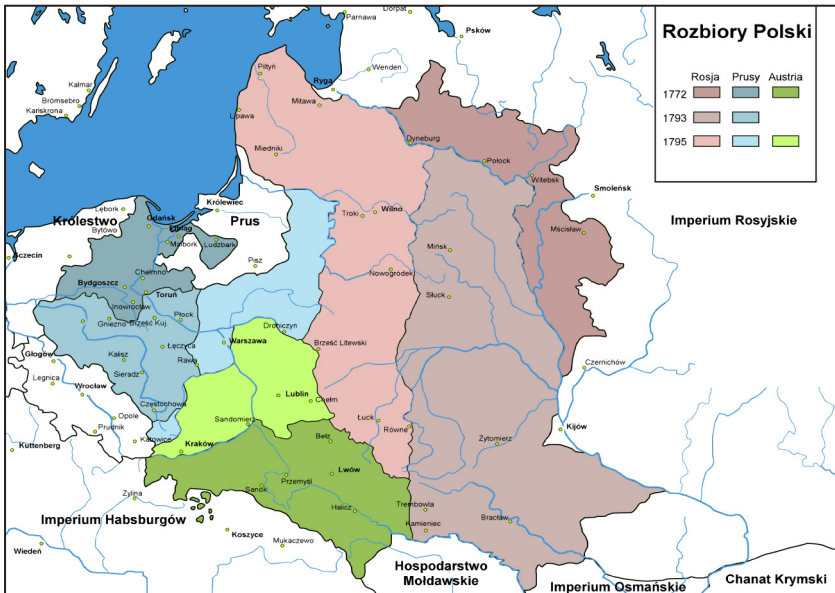
Stanisław Pietruszyński

Zmieniające się granice terytorium Polski

Tereny zaborów nałożone na kontury współczesnych państw (źródło: Wikipedia)

W ciągu ponad 500 lat granice Rzeczypospolitej bardzo się zmieniały i w zależności od przyjętej definicji terminu „Polska” największe terytorium państwa przypada na okres od 1670 do 1770 r. Wprawdzie granice prawie wszystkich krajów europejskich podlegały korektom w tym samym czasie, jednak Polska była szczególnie podatna na takie zmiany z dwóch powodów. Po pierwsze, na ziemiach zamieszkałych przez Polaków nie ma naturalnych granic geograficznych zarówno na wschodzie, jak i na zachodzie, a po drugie – po obu stronach Polska graniczy z Niemcami i Rosją, państwami o zdecydowanie większej liczbie ludności. Jeśli kraje te są stabilne, zjednoczone albo połączą swoje siły,

Rozbiory Polski (źródło: Wikipedia)

wówczas Polska jest zagrożona. Państwo polskie w najlepszej sytuacji jest wtedy, gdy jedno lub oba te kraje są niestabilne albo gdy Polska potrafi skłócić je ze sobą.

Rozbiory Polski w latach 1772–1795

W latach 1772–1795 Rosja i dwa potężne państwa niemieckie, Austria i Prusy, weszły w spór z Polską i podzieliły jej terytorium między siebie: państwo polskie przestało istnieć. Najwięcej Polaków, w tym także w Warszawie, znalazło się pod rządami rosyjskich carów, którzy spośród trzech zaborców byli zdecydowanie najbardziej wrogo nastawieni wobec Polaków i najmocniej ich gnębili. Wykształceni Polacy kultywowali pamięć o historii państwa, a w XIX w. została ona wzmocniona dzięki nowemu, rosnącemu w siłę nacjonalizmowi, zgodnie z którym ludzie posługujący

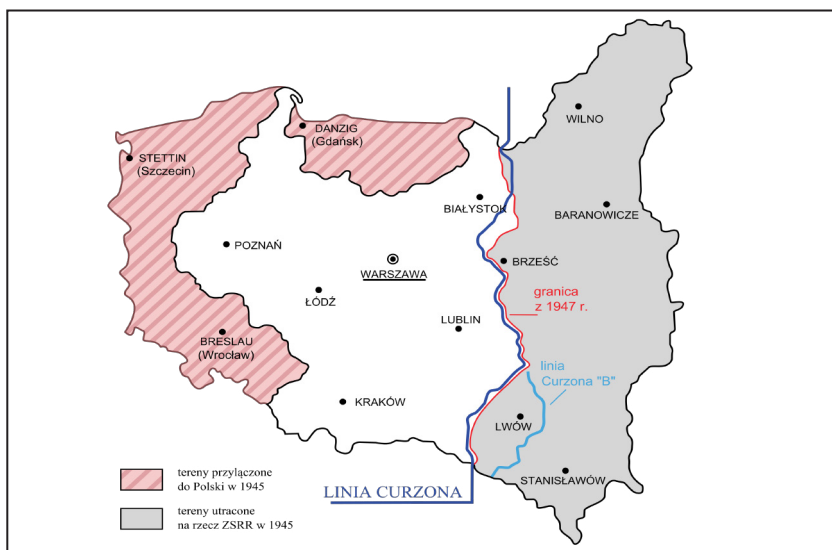
się tym samym językiem, wyznający tę samą religię, nie powinni być pod rządami tych, którzy mówią innym językiem bądź są innego wyznania.

I wojna światowa

W czasie I wojny światowej, w latach 1914–1918, Polacy w carskiej Rosji walczyli przeciwko rodakom wcielonym do armii niemieckiej i austriackiej. Na szczęście dla Polaków wszystkie trzy mocarstwa upadły w 1918 r. Oznaczało to historyczną szansę na odrodzenie państwa polskiego. Ideę tę wspierał prezydent USA Woodrow Wilson, który marzył o zmianie granic na mapie Europy.

Linia Curzona

Traktat wersalski z 1919 r. potwierdził powstanie państwa polskiego, utworzonego z terenów należących do Austrii, Niemiec i Rosji, ale jego

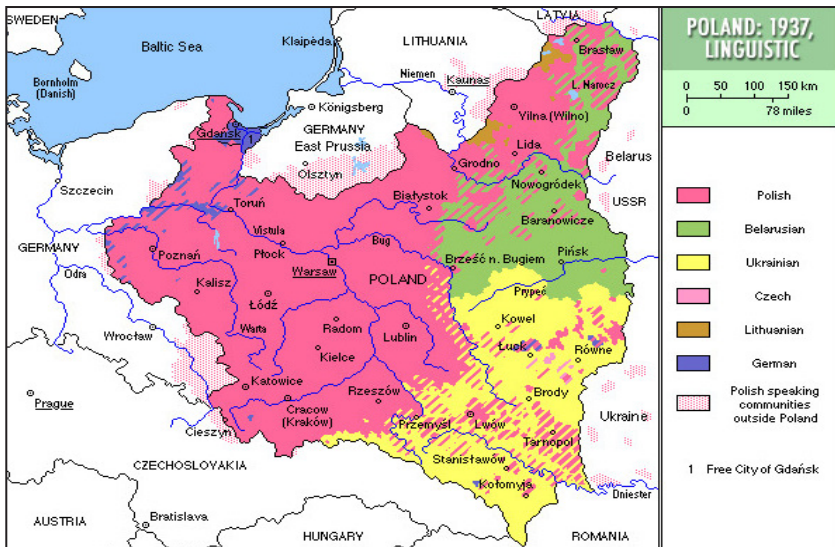

Linia Curzona (źródło: Wikipedia)

granice na wschodzie były inne niż w latach 1670–1770 i zostały poprowadzone wzdłuż tzw. linii Curzona (na mapie zaznaczonej niebieską kreską), nazwanej na cześć ówczesnego brytyjskiego ministra spraw zagranicznych. Powstały bolszewicki reżim Lenina w Rosji dotknęła wojna domowa, dlatego nowy polski rząd wykorzystał rzadki moment rosyjskiej słabości i wysłał wojsko na wschód, aby przejąć terytorium, które wcześniej znajdowało się pod rządami cara. Początkowo Polska odnosiła sukcesy, ale potem Armia Czerwona zaczęła wygrywać i wojsko polskie wycofało się aż w okolice Warszawy. Jednak później Polacy pokonali wojska sowieckie i przejęli duże terytoria na wschód od linii Curzona (dzisiejsza Ukraina). W 1921 r. Polska i Rosja podpisały traktat ryski, który włączył do Polski tzw. Kresy, obszar na mapie zaznaczony szarym kolorem.

Jak „polska” była Polska

Spośród ludności zamieszkującej Kresy, czyli terytorium leżące między granicami uzgodnionymi na mocy traktatu ryskiego a linią Curzona, co najmniej jedna trzecia mówiła po ukraińsku, białorusku lub litewsku i nie odczuwała żadnego związku z Polską. Można argumentować, że podboje Polski na wschodzie nie doprowadziły do jej umocnienia, a raczej osłabiły nowe państwo i były efektem nierozsądnego, nadmiernego dążenia do przejęcia terytorium, a jednocześnie antagonizowania zarówno Rosji, jak i Niemiec. Gdyby te dwa „ranne” i olbrzymie państwa odzyskały swoją siłę, Polska stałaby się bezbronna. Z tego powodu Polska była bardzo uzależniona od sojuszu wojskowego, który podpisała z Francją.

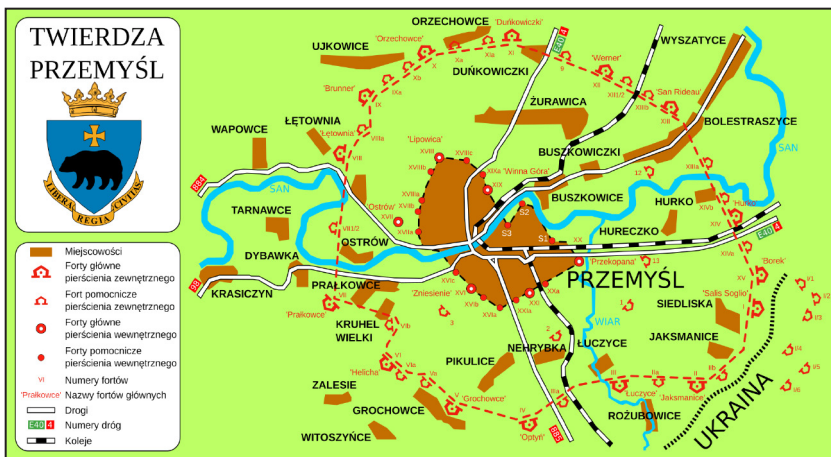
Polska w 1937 r. (źródło: Wikipedia)

Przemysł

Przemysł leży w południowo-wschodniej Polsce, na południe od Lublina, na tej samej szerokości geograficznej, co Łwów. Jest to obszar o mieszanej populacji polskiej i ukraińskiej. Przez wiele lat, gdy był pod zaborem austriackim, Przemysł był miastem-twierdzą.

„Jest to jedna z 200 wielkich fortyfikacji stałych istniejących w Europie w 1914 r. oraz trzecia co do wielkości twierdza (po Antwerpii i Verdun).

Jej budowę rozpoczęto w latach wojny krymskiej (1853–1856), gdy stosunki między Rosją a Austrią uległy znacznemu pogorszeniu, a nowa wojna była nieunikniona. Głównym celem twierdzy miała być obrona Bramy Przemyskiej na styku Kotliny Sandomierskiej i Karpat, którą od stuleci wiodł szlak handlowy z Polski i Rusi na Węgry. Jej znaczenie dodatkowo wzrosło, gdy pod koniec XIX w. Przemysł stał się ważnym węzłem kolejowym i drogowym na trasie z Wiednia do Lwowa. Twierdza wyróżnia się

Twierdza Przemyśl (źródło: Wikipedia)

aż trzema oblężeniami (rzeczy niespotykanej w dotychczasowej historii wojen) oraz najdłuższym okresem oblężenia w oderwaniu od stałego rodzimego frontu (173 dni). Więcej wytrzymały jedynie francuska twierdza Verdun oraz carska, niezdołana twierdza Osowiec (203 dni), które jednak nigdy nie walczyły w całkowitym okrążeniu.

Po I wojnie światowej twierdza nie odegrała już ważniejszej roli, z czasem ulegając dewastacji. Jest ona obecnie ważnym zabytkiem południowo-wschodniej Polski” (Wikipedia, hasło: *Twierdza Przemyśl*).

Rodzina Bileckich w 1939 r. w Przemyślu

Ojciec – Bazyli, ślusarz/blacharz; „Pracował w policji kryminalnej”.

Matka – Maria z domu Ostrowska, ur. 1886.

Kazimierz Józef (Dziunek) ur. 1917, kadet, pilot bombowy.

Siostra – Teresa, ur. 1920.

Brat – Teodor; „Pracował w policji kryminalnej”.

Siostra – Antonina (Tosia).

Panorama Przemysła

Na terenie jednej z twierdz przemyskich

Przemysł współcześnie